

**Eger Megyei Jogú Város Önkormányzatán Közgyűlésének
3/2007. (I.26.) önkormányzati rendelete
Az egri árvízi szintjelző táblák helyi védelem alá helyezéséről
(6/2011. (I.28) önk. rendelettel módosítva)**

Eger Megyei Jogú Város Közgyűlése a helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. Törvény 16.§ (1) bekezdésében biztosított jogkörében, illetve az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. Törvény 57.§-a alapján, az építészeti örökség helyi védelmének szakmai szabályairól szóló 66/1999. (VIII. 13.) FVM rendeletben és Eger város építészeti értékeinek helyi védelméről szóló 14/1998. (IV. 29.) sz. rendelettel módosított 30/1993. (X. 27.) sz. önkormányzati rendeletben foglaltak értelmében az alábbi rendeletet alkotja:

A rendelet célja

1.§

Az 1878. augusztus 31-én bekövetkezett árvíz Eger történelmének egyik fontos, tragikus eseménye volt. Az árvíz magasságát számos épületen márványtáblákkal örökítették meg, melyek a város történelmi örökségének részévé váltak. E rendelet célja, hogy Eger Megyei Jogú Város Közgyűlése részletesen szabályozza az árvízi szintjelző táblák visszahelyezésére és védelmére vonatkozó előírásokat.

Az árvízi szintjelző táblák védetté nyilvánítása

2.§

(1) Eger Megyei Jogú Város Közgyűlése az 1. sz. függelékben bemutatott épületeken korábban és jelenleg található árvízi szintjelző táblákat helyi egyedi védelem alá helyezi. A függelékek a rendelet elválaszthatatlan részei, melyek tartalmazzák a helyszínrajzokat, fotókat, részletes adatokat, történeti leírásokat.

(2) A helyi egyedi védelem az épületeken elhelyezett árvízi szintjelző táblákra terjed ki (H2 jelű védettségi fokozat).

(3) A helyi védelem tényét az önkormányzatnak az ingatlan-nyilvántartásba be kell jegyeztetnie.

Az árvízi szintjelző táblák visszahelyezésére és védelmére vonatkozó előírások

3.§

A védelem célja, hogy az utókor számára eredeti helyükön őrizze meg az eredeti árvízi szintjelző táblákat, illetve a már hiányzókat pótolja.

(1) Az árvízi szintjelző táblákat eredeti formájukban változtatás nélkül, eredeti helyén kell megtartani. A hiányzó táblák helyére az eredetivel megegyező méretű tábla kerüljön vissza, megtartva a fellelt forrásokban megnevezett Balti feletti magasságot.

(2) Az épület azon homlokzatán, kapualjában, ahol az árvízi szintjelző tábla található, bármilyen felújítási, átalakítási, korszerűsítési munka csak az építési hatóság előzetes engedélyével végezhető.

(3) Az épület bontására csak rendkívül indokolt esetben, hatósági engedéllyel kerülhet sor. Új épület építése esetén építési engedély csak úgy adható, ha az engedélyezési terv tartalmazza az eredeti árvízi szintjelző tábla elhelyezésének pontos helyét, rögzítési módját. Az elhelyezésnél biztosítani kell, hogy a tábla szintjelzése megfeleljen a korábban megállapított Balti feletti magasságnak.

(4) Az építési hatóságnak a felújítási, átalakítási, korszerűsítési munka elvégzése után, illetve a használatbavételi engedély feltételeként a tábla visszahelyezésének megvalósulását ellenőriznie kell.

(5) A hiányzó táblák elkészíttetéséről, visszahelyezéséről a Polgármesteri Hivatal gondoskodik. A visszahelyezésre kerülő táblák az Önkormányzat tulajdonát képezik, karbantartásuk, javításuk, felújításuk az Önkormányzat feladata. Az épület tulajdonosa köteles túrni a tábla visszahelyezését. A felújításra szoruló épületek esetében a hiányzó táblák pótlása az épület felújítása során történjen meg.

4.§

Ezt a rendeletet Eger város építészeti értékeinek védelméről szóló 31/2007. (VIII.31) önkormányzati. rendeletével együtt kell alkalmazni.

Záró rendelkezések

5.§

Ez a rendelet kihirdetése napján lép hatályba.

Habis László
polgármester

Dr. Estefán Géza
jegyző

Az 1878. augusztus 31-i egri árvízi szintjelző táblák helyi védelem alá helyezése

H2 jelű védettségi fokozat

Tartalomjegyzék

- 1. sz. függelék – adatok és fotók az árvízi szintjelző táblákról
- 2. sz. függelék – Árvíz Egerben c. forrásanyag
- 3. sz. függelék - Egeri árvízjelző táblákról c. forrásanyag

3/2007. (I.26.) sz. önkormányzati
rendelet 1. sz. függeléke

ADATOK ÉS FOTÓK AZ ÁRVÍZI SZINTJELZŐ TÁBLÁKRÓL

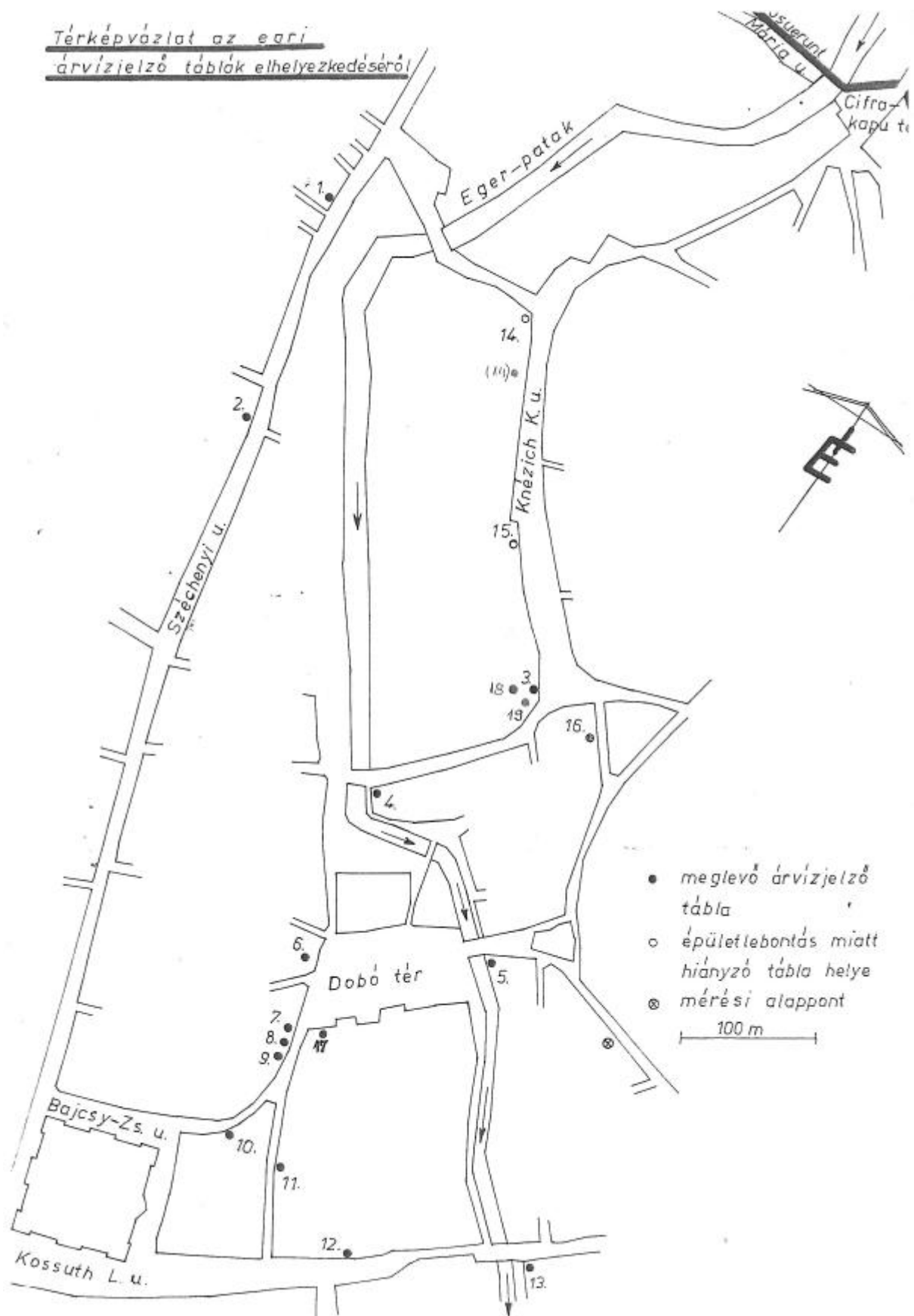
Tartalomjegyzék

Átnézeti térkép

1. sz. tábla	Széchenyi u. 39. - lakóház
2. sz. tábla	Széchenyi u. 29. – Szent Anna templom
3. sz. tábla	Knézich K. u. 1. – volt Irgalmasok Kápolnája
4. sz. tábla	Markhot F. u. 2/b. – Herner-ház
5. sz. tábla	Dobó tér 8. - lakóház
6. sz. tábla	Dobó tér 1. - lakóház
7. sz. tábla	Bajcsy-Zs. u. 19. – lakóház (belső tér)
7.a sz. tábla	Bajcsy-Zs. u. 19. – lakóház (kapubejáró)
8. sz. tábla	Bajcsy-Zs. u. 19. – lakóház (utcai homlokzat)

9. sz. tábla	Bajcsy-Zs. u. 17. - lakóház
10. sz. tábla	Bajcsy-Zs. u. 6. – lakóház
11. sz. tábla	Jókai u. 8. (korábban Jókai u. 6.) - lakóház
12. sz. tábla	Kossuth L. u. 9. - Megyeháza
13. sz. tábla	Kossuth L. u. 26. – Buttler-ház
14. sz. tábla	Knézich K. u. 11. – egykori Káptalan udvar épülete
15. sz. tábla	Knézich k. u. 7. – egykori Knezich-ház
16. sz. tábla	Harangöntő u. 3. - lakóház
17. sz. tábla	Dobó tér 2. - Városháza
18. sz. tábla	Markhot F. u. 1-3. – Irgalmas kórház épülete, Refektórium
19. sz. tábla	Markhot F. u. 1-3. – Irgalmas kórház épülete, Patikamúzeum

Átnézeti térkép

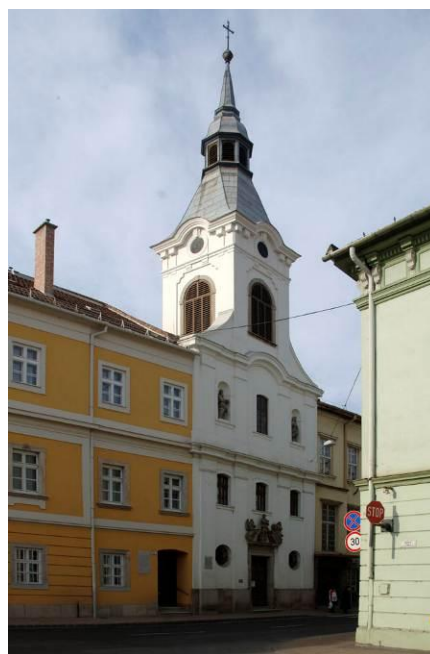
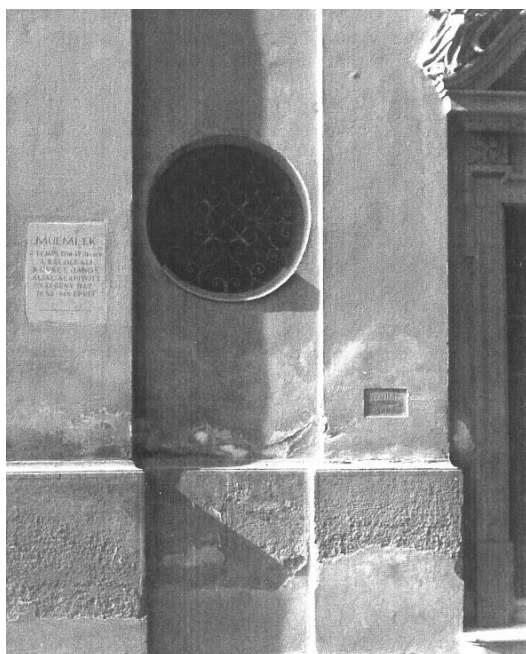

készítette: Havas-Horváth István

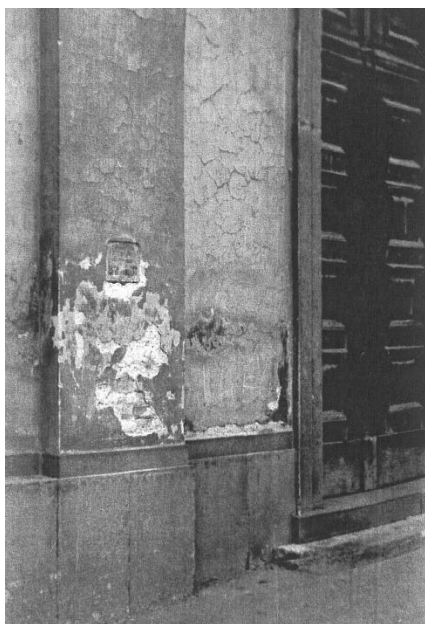
1. SZÁMÚ TÁBLA	
INGATLAN ADATAI	
Cím:	Széchenyi u. 39.
Helyrajzi szám:	4669
Megnevezés:	lakóház
Épület tulajdonosa:	magántulajdon
TÁBLA ADATAI	
Nyílmagasság (járdától):	150 cm
Vízszintjelzés (Bfm):	162,43 m
Anyaga:	vörösmárvány
Mérete:	26,5×19 cm
Felhelyezés módja:	vakolatban (téglaburkolatban)
Állapota:	sérült
Helye:	a kaputól jobbra, az épület jobb szélétől 178 cm-re
Javaslat:	felújítás, vagy új tábla kihelyezése
Egyéb:	-

2. SZÁMÚ TÁBLA	
INGATLAN ADATAI	
Cím:	Széchenyi u. 29.
Helyrajzi szám:	4623
Megnevezés:	Szent Anna templom
Épület tulajdonosa:	Heves Megyei Önkormányzat
TÁBLA ADATAI	
Nyílmagasság (járdától):	167 cm
Vízszintjelzés (Bfm):	162,35 m
Anyaga:	vörösmárvány
Mérete:	28,5×18,5 cm
Felhelyezés módja:	vakolatban
Állapota:	jó
Helye:	a kaputól balra, az épület bal szélétől 370 cm-re
Javaslat:	-
Egyéb:	-

3. SZÁMÚ TÁBLA	
INGATLAN ADATAI	
Cím:	Knézich K. u. 1.
Helyrajzi szám:	4846
Megnevezés:	volt Irgalmasok Kápolnája
Épület tulajdonosa:	Heves Megyei Önkormányzat
TÁBLA ADATAI	
Nyílmagasság (járdától):	185 cm
Vízszintjelzés (Bfm):	162,23 m
Anyaga:	vörösmárvány
Mérete:	24×21 cm
Felhelyezés módja:	vakolatban
Állapota:	sérült
Helye:	a kaputól balra, a rizalit bal szélétől 668 cm-re
Javaslat:	Mivel az épület falazata rossz állapotú, a tábla felújítását, vagy cseréjét az épület felújítását követően célszerű elvégezni.
Egyéb:	-

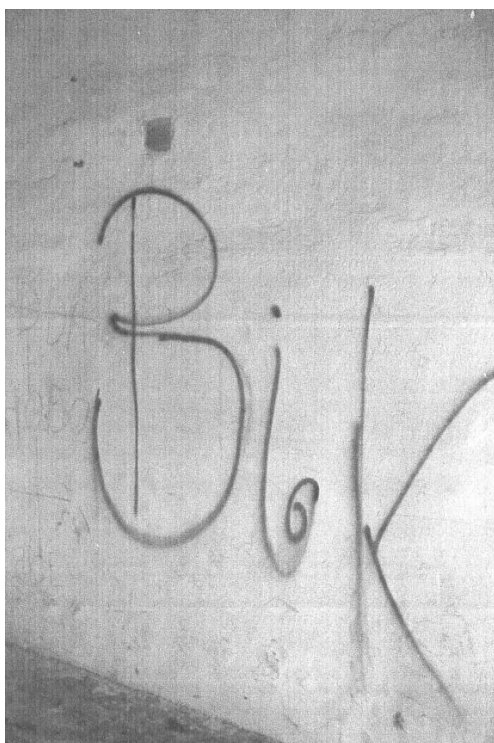
4. SZÁMÚ TÁBLA	
INGATLAN ADATAI	
Cím:	Markhot F. u. 2/b.
Helyrajzi szám:	5070
Megnevezés:	Herner ház
Épület tulajdonosa:	magántulajdon
TÁBLA ADATAI	
Nyílmagasság (járdától):	188 cm
Vízszintjelzés (Bfm):	161,94 m
Anyaga:	vörösmárvány
Mérete:	27×19,5 cm
Felhelyezés módja:	vakolatban
Állapota:	jó
Helye:	a sarokbejáratától balra, a saroktól 82 cm-re
Javaslat:	-
Egyéb:	-

5. SZÁMÚ TÁBLA	
INGATLAN ADATAI	
Cím:	Dobó tér 8.
Helyrajzi szám:	4996
Megnevezés:	lakóház
Épület tulajdonosa:	részben magántulajdon, részben önkormányzati
TÁBLA ADATAI	
Nyílmagasság (járdától):	131 cm
Vízszintjelzés (Bfm):	161,96 m
Anyaga:	vörösmárvány
Mérete:	29×18 cm
Felhelyezés módja:	vakolatban
Állapota:	sérült
Helye:	a homlokzat jobb szélén, az épület jobb oldali sarkától 18 cm-re
Javaslat:	felújítás vagy új tábla kihelyezése
Egyéb:	-

6. SZÁMÚ TÁBLA	
INGATLAN ADATAI	
Cím:	Dobó tér 1.
Helyrajzi szám:	4908
Megnevezés:	lakóház
Épület tulajdonosa:	részben magántulajdon, részben önkormányzati tulajdon
TÁBLA ADATAI	
Nyílmagasság (járdától):	209 cm
Vízszintjelzés (Bfm):	161,51 m
Anyaga:	vörösmárvány
Mérete:	15,5×12 cm
Felhelyezés módja:	vakolatban
Állapota:	jó
Helye:	Kapualjban bal oldalon, az udvari homlokzati síktól 533 cm-re
Javaslat:	-
Egyéb:	-

7. SZÁMÚ TÁBLA	
INGATLAN ADATAI	
Cím:	Bajcsy-Zs. u. 19.
Helyrajzi szám:	4929
Megnevezés:	lakóház
Épület tulajdonosa:	önkormányzati tulajdon
TÁBLA ADATAI	
Nyílmagasság :	padlóvonaltól 197,5 cm; járdavonaltól 214 cm
Vízszintjelzés (Bfm):	161,41 m
Anyaga:	vörösmárvány
Mérete:	34,5×20 cm
Felhelyezés módja:	vakolatban (faburkolattal körbevéve)
Állapota:	Jó
Helye:	a kaputól jobbra levő vendéglő (HBH) szélfogójában
Javaslat:	-
Egyéb:	-

7.a SZÁMÚ TÁBLA	
INGATLAN ADATAI	
Cím:	Bajcsy-Zs. u. 19.
Helyrajzi szám:	4929
Megnevezés:	lakóház
Épület tulajdonosa:	önkormányzati tulajdon
TÁBLA ADATAI	
Nyílmagasság (járdától):	209 cm
Vízszintjelzés (Bfm):	161,41 m
Anyaga:	vörösmárvány
Mérete:	34,5×20 cm
Felhelyezés módja:	vakolatban
Állapota:	Jó
Helye:	a kerthelyiség bejáratának bal oldalán
Javaslat:	-
Egyéb:	A tábla új, nem pótoltt darab.

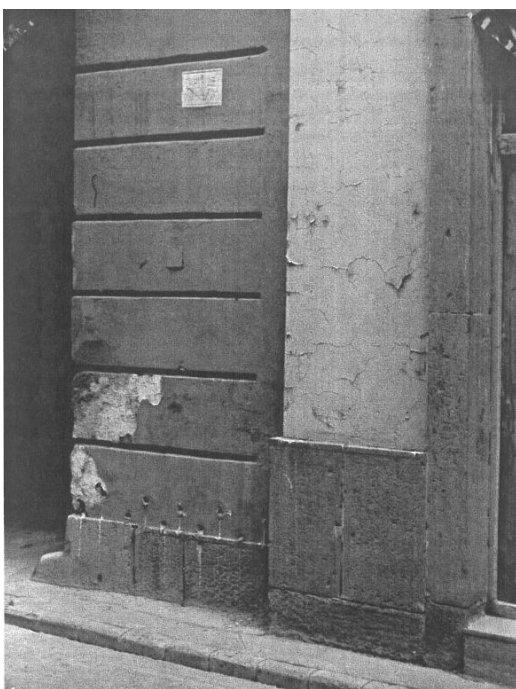
8. SZÁMÚ TÁBLA	
INGATLAN ADATAI	
Cím:	Bajcsy-Zs. u. 19.
Helyrajzi szám:	4929
Megnevezés:	lakóház
Épület tulajdonosa:	önkormányzati tulajdon
TÁBLA ADATAI	
Nyílmagasság (járdától):	240 cm
Vízszintjelzés (Bfm):	161,52 m
Anyaga:	vörösmárvány
Mérete:	41×29 cm
Felhelyezés módja:	vakolatban
Állapota:	jó
Helye a homlokzaton:	a homlokzat bal szélén, az épület bal szélétől 23 cm-re
Javaslat:	-

9. SZÁMÚ TÁBLA	
INGATLAN ADATAI	
Cím:	Bajcsy-Zs. u. 17.
Helyrajzi szám:	4930/2
Megnevezés:	lakóház
Épület tulajdonosa:	részben magántulajdon, részben önkormányzati tulajdon
TÁBLA ADATAI	
Nyílmagasság (járdától):	239 cm
Vízszintjelzés (Bfm):	161,52 m
Anyaga:	vörösmárvány
Mérete:	34×18,5 cm
Felhelyezés módja:	vakolatban
Állapota:	festékes, vakolatos
Helye a homlokzaton:	a kapualjban jobb oldalon, a belső falsíktól 185 cm-re
Javaslat:	karbantartás
Egyéb:	-

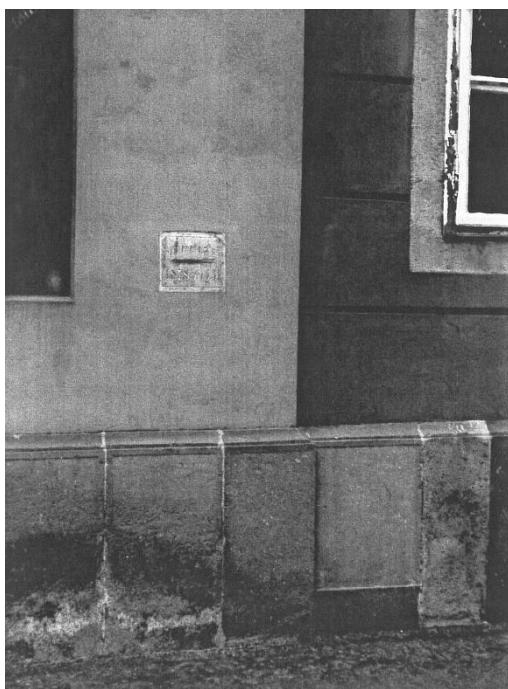
10. SZÁMÚ TÁBLA	
INGATLAN ADATAI	
Cím:	Bajcsy-Zs. u. 6.
Helyrajzi szám:	4955
Megnevezés:	lakóház
Épület tulajdonosa:	magántulajdon
TÁBLA ADATAI	
Nyílmagasság (járdától):	265 cm
Vízszintjelzés (Bfm):	161,91 m
Anyaga:	fehérmárvány
Mérete:	25×19 cm
Felhelyezés módja:	vakolatban
Állapota:	jó
Helye a homlokzaton:	a homlokzat jobb szélén, az épület jobb szélétől 40 cm-re
Javaslat:	-
Egyéb:	-

11. SZÁMÚ TÁBLA	
INGATLAN ADATAI	
Cím:	Jókai u. 8. (korábban Jókai u. 6.)
Helyrajzi szám:	4964
Megnevezés:	lakóház
Épület tulajdonosa:	magántulajdon
TÁBLA ADATAI	
Nyílmagasság (járdától):	208 cm
Vízszintjelzés (Bfm):	162,20 m
Anyaga:	Vörösmárvány
Mérete:	27,5×19 cm
Felhelyezés módja:	vakolatban (hőszigetelésben)
Állapota:	Az eredeti megsemmisült, pótolta tábla
Helye:	Az épület bal szélétől 85 cm-re
Javaslat:	-
Egyéb:	2010-ben került pótlásra

12. SZÁMÚ TÁBLA	
INGATLAN ADATAI	
Cím:	Kossuth L. u. 9.
Helyrajzi szám:	4967
Megnevezés:	megyeháza
Épület tulajdonosa:	Heves Megyei Önkormányzat
TÁBLA ADATAI	
Nyílmagasság (járdától):	162 cm
Vízszintjelzés (Bfm):	160,60 m
Anyaga:	vörösmárvány
Mérete:	28×24,5 cm
Felhelyezés módja:	vakolatban
Állapota:	jó
Helye:	a kaputól jobbra, az épület jobb szélétől 575 cm-re
Javaslat:	-
Egyéb:	-

13. SZÁMÚ TÁBLA	
INGATLAN ADATAI	
Cím:	Kossuth L. u. 26.
Helyrajzi szám:	6539
Megnevezés:	Buttler ház
Épület tulajdonosa:	magántulajdon
TÁBLA ADATAI	
Nyílmagasság (járdától):	eredeti: 59 cm – jelenlegi (a rendezett tereptől): 97 cm
Vízszintjelzés (Bfm):	160,08 m
Anyaga:	fehérmárvány
Mérete:	eredeti: 28×18,5 cm – jelenlegi: 25×16 cm
Felhelyezés módja:	vakolatban
Állapota:	pótolt tábla
Helye:	az épület patak felőli sarkától 92 cm-re
Javaslat:	-
Egyéb:	az épület 2009-es felújításakor pótlásra került

14. SZÁMÚ TÁBLA	
INGATLAN ADATAI	
Cím:	Knézich K. u. 11.
Helyrajzi szám:	4846
Megnevezés:	Markhót Ferenc Kórház területe
Épület tulajdonosa:	Heves Megyei Önkormányzat
TÁBLA ADATAI	
Nyílmagasság (járdától):	243 cm
Vízszintjelzés (Bfm):	162,23 m
Anyaga:	vörösmárvány
Mérete:	24,5×18 cm
Felhelyezés módja:	vakolatban
Állapota:	jó
Helye:	a kapuzat jobb szélén, a jobb oldali falvégtől 50 cm-re
Javaslat:	-
Egyéb:	Eredetileg a Knézich K. u. 11. sz. alatti egykori Káptalan-udvar épületének földszintes (a díszkaputól É-ra eső) szárnyának K-i sarkán volt. Az 1975-ben lebontott épületről a tábla a Dobó István Vármúzeumba került, amit később erre a kapura helyeztek ki.

15. SZÁMÚ TÁBLA	
INGATLAN ADATAI	
Cím:	Knézich K. u. 7.
Helyrajzi szám:	4846
Megnevezés:	Markhót Ferenc Kórház területe (egykori Knezich ház)
Épület tulajdonosa:	Heves Megyei Önkormányzat
TÁBLA ADATAI	
Nyílmagasság (járdától):	195 cm
Vízszintjelzés (Bfm):	162,62 m
Anyaga:	-
Mérete:	-
Felhelyezés módja:	-
Állapota:	-
Helye:	A kaputól jobbra a kapubálvány és az első ablak között
Javaslat:	újra elhelyezése nem lehetséges
Egyéb:	A házat 1974 őszén lebontották.

16. SZÁMÚ TÁBLA	
INGATLAN ADATAI	
Cím:	Harangöntő u. 3. (korábban Harangöntő u. 7.)
Megnevezés:	Hotel Minaret
Helyrajzi szám:	5058
Épület tulajdonosa:	magántulajdon
TÁBLA ADATAI	
Nyílmagasság (járdától):	155 cm
Vízszintjelzés (Bfm):	162,30 m
Anyaga:	fehérmárvány
Mérete:	22,5×17 cm
Felhelyezés módja:	vakolatban
Állapota:	Jó
Helye:	a kapu mellett lévő üzlettől jobbra, az épület bal szélétől 675 cm-re
Javaslat:	-
Egyéb:	-

17. SZÁMÚ TÁBLA	
INGATLAN ADATAI	
Cím:	Dobó tér 2.
Helyrajzi szám:	4971
Megnevezés:	Városháza
Épület tulajdonosa:	önkormányzati tulajdon
TÁBLA ADATAI	
Nyílmagasság (járdától):	150 cm
Vízszintjelzés (Bfm):	162,43 m
Anyaga:	vörösmárvány
Mérete:	26,5×19 cm
Felhelyezés módja:	vakolatban
Állapota:	hiányzik
Helye:	a főhomlokzaton a Bajcsy-Zs. u. felől a portálok közötti második mezőben.
Javaslat:	Az épület felújítását követően pótolni szükséges.
Egyéb:	-

18. SZÁMÚ TÁBLA	
INGATLAN ADATAI	
Cím:	Knézich K. u. 1.
Helyrajzi szám:	4846
Megnevezés:	Markhót Ferenc Kórház területe, Refektórium épülete
Épület tulajdonosa:	Heves Megyei Önkormányzat
TÁBLA ADATAI	
Nyílmagasság:	padlóvonaltól mérve: 211,5 cm
Vízszintjelzés (Bfm):	162,46 m
Anyaga:	vörösmárvány
Mérete:	27,5x16 cm
Felhelyezés módja:	vakolatban
Állapota:	festékes
Helye:	A Refektórium épületében a belső udvar mentén vezető folyosón, az udvar déli sarkánál lévő folyosóvégen.
Javaslat:	-
Egyéb:	-

19. SZÁMÚ TÁBLA	
INGATLAN ADATAI	
Cím:	Knézich K. u. 1.
Helyrajzi szám:	4846
Megnevezés:	Markhót Ferenc Kórház területe, Irgalmasok Kápolnája Patikamúzeum
Épület tulajdonosa:	Heves Megyei Önkormányzat
TÁBLA ADATAI	
Nyílmagasság:	padlóvonaltól mérve: 178 cm
Vízszintjelzés (Bfm):	m
Anyaga:	vörösmárvány
Mérete:	28,5 x 15,5 cm
Felhelyezés módja:	vakolatban
Állapota:	festékes
Helye:	A Patikamúzeum helyiségében a Markhot Ferenc utca felé néző (belülről) második ablak falnyílásában
Javaslat:	-
Egyéb:	A két ablaknyílás közötti falszakaszon a vakolatba vésve is meg van örökítve a vízszint.

ÁRVÍZ EGERBEN – 1878. AUGUSZTUS 30-31.

B. Papp Györgyi

Eger városát történelme során különböző természeti csapások érték, - úgymint tűzvész, földrengés – de egyik legnagyobb küzdelmét a várost kettészelő Eger-patakkal kellett megvívnia.

Eger településtörténete

Visszatekintve Eger és környéke történetének még sokkal korábbi időszakára megállapítható, hogy a vizek források milyen nagy jelentőséggel bírtak az emberi települések létrejöttében, kialakulásában. Eger környéke már a kora vaskortól bizonyíthatóan „lakott” volt. Az itt található melegvizű források vonzották ide a történelem előtti kor emberét. Az Eger-patak völgye azonban, mely erősen mocsaras volt, sokáig érintetlen maradt. Honfoglaló törzseink sem választották szállásterületüknek e kedvezőtlen adottságú részt. Azonban az államalapítói királyi akarat – egy még fontosabb természeti adottságot is felismerve – püspökség alapjait rakta le Egerben. Kedvező volt a fekvése, mivel a Mátra és a Bükk találkozásánál helyezkedik el, valamint ez a völgy fontos összeköttetési útvonal az ország északi és középső területei között.

A város az Eger-patak északról délre húzódó völgyében, annak sziklapadjai közé, illetve arra települt. Az első lakók a XI. században a magasabban fekvő, biztonságosabb ún. darázkő-fennsíkon – a mai várdombon – teremtették meg otthonaikat. Korunk belvárosa, a patakpart ekkor erősen mocsaras volta miatt még alkalmatlan arra, hogy emberi települést alakítsanak ki rajta.

Ennek a résznek birtokbavétele csak azután történhetett meg, amikor megismerték, kitapasztalták a patak és a környező lankákról lefolyó csurgók vízjárását. E tények tudatában a várdombról elindulva fokozatosan terjeszkedett a völgy felé a város. A patak városrendező funkciója a korabeli térképeken jól kimutatható. A girbegurba kis utcák a patak felé igyekvő kis csurgók két partjára épültek. A csurgók medre lett a közlekedési útvonal az utca, melyet tőzeggel erősítettek meg. A város növekedésével természetesen egyre nagyobb területet igyekeztek a mocsártól elhódítani és a pataktól megvédeni.

A térképen jól megfigyelhető, hogy a középső, belvárosi területen elhelyezkedő, középkori eredetű utcák milyen szabálytalanok, kacsaringósak. Ezek az utcák az egykori vízfolyások hatására alakultak ki, amelyek a mélyebben fekvő Eger-patak felé törtek utat maguknak.

Az Eger-patak vízrajza

A Bükktől nyugatra fekvő harmadkori medencéből ered és Poroszlónál éri el Tiszát. A forrás és a torkolat távolsága 68 km. Vízigyűjtő területe túlnyomóan dombos és hegyes vidék. Forrásának tengerszint feletti magassága 330 m. A torkolaté 93 m. Egész hosszának az esése 273 m, ez 3,5 m-t jelent kilométerenként.

A patak nagy esésénél fogva szeszélyes vízjárású. Ez az esés a forrástól Egerig 25 km-en 160 m. Az áradáskor lezúduló hatalmas víztömeg ezért igen nagy károkat tudott okozni a városban. Másik jellemzője, hogy vízállása nagyon ingadozó. Vagyis nem a hó olvadások veszélyeztették vízszintjét, mint ahogyan ez a nagy vízigyűjtő területekkel rendelkező

folyóknál megszokott, hanem az óriási viharok, felhőszakadások nyomán kialakult folyamártól kellett tartani. Ilyen esetben az átlagos 1,72 m/p helyett 100-130 m/p mennyiségű víz rohant keresztül a városon.

Jelentősebb árvizek

A korai időkből nem maradtak fenn dokumentumok az árvizekre vonatkozólag, csak a XVIII. századtól kezdődően. A feljegyzések a következő években történt nagy áradásokról tudósítanak: 1713, 1757, 1770, 1813, 1845, 1878, 1919, 1922. Közös megegyezési pontjuk, hogy nyári, őszi zivatarok után alakultak ki. A kisebb áradások azonban elég gyakoriak voltak, évente többször is előfordultak. De a víz magassága ilyenkor nem volt fenyegető, legfeljebb bosszúságot, kisebb károkat okozott. A lakosság alkalmazkodott a helyzethez, igyekezett a maga módján megóvni értékeit. Erről a védekezési formáról tesz említést Breznay Imre az 1757-es árvíz kapcsán. *„Az egriek nem számítottak nagyobb mértékű áradásra, így házaik bejárásait csak a megszokott módon torlasszolgatták.”*

Ennek az óvintézkedésnek a nyomait viseli még ma is Egerben az ún. Harangöntő ház. Utcára nyíló kapujának mindkét oldalán egy palló behelyezésére alkalmas fa sín pár látható. A padló által kialakított torlasszal akadályozták meg, hogy kisebb áradás esetén a víz betörjön a ház udvarára.

A város védelmi rendszere a víz ellen

A törökök elvonulása után a várost körülvevő városfal erősen megrongálódott. Eger földesura a püspök nem igyekezett kijavíttatni a hibákat, sőt engedélyezte, hogy építkezési célokra használják fel. Jó néhány egri épület fala őrzi még ma is az egykori városfal maradványait. Az egyik városfal rész, az északi bejáratnál álló Cifra-kapu azonban átépítés alá került. Ennek oka az volt, hogy Eger-patak itt érte el a várost. Itt volt a legalkalmasabb kialakítani egy gátat, amely veszély esetén megvédhette a várost az ár ellen. Eszterházy Károly 1770-ben elhatározta, a falakból védművet építtet, minthogy *„a régiek bizonyítják hogy ameddig a kőfalak fent állottak, ámbár gyakran nagy árvizek voltak, de soha az városon legkisebb kárt sem tettek”*. Ezzel az állítással – sokan vitatkoztak és megcáfolták azt.

A nagyszabású építkezés 1771-ben kezdődött el és 1781-ben fejeződött be. A terveket Zathureczky Sándor városi geometra készítette. A kivitelezést Povolini János, sok más, jeles épület kőművese végezte. A tervek szerint az óriási gátfalon a zsilip fölött egy nyitott kápolna állt. A kápolna közepén a Szűzanya alakja látható, egyik oldalán Szent Mihály, másik oldalán Nepomuki Szent János szobrával. A toronyban egy fontos tárgyat, harangot helyeztek el, amely vészjelzőként szolgált. A gát kettős nyílásán mindig annyi vizet engedtek át, amennyit a meder képes volt befogadni.

Jelentős építménynek számított a maga korában. Völgyzáró gátként funkcionált a 240 m hosszú és 3,78 m szélességű „nagy masina”, ahogyan az egriek nevezték. 1781. május 22-én áldották meg az Énekek Énekének kezdő soraival, melyet a falára is felvéstek: *„Posuerunt me custodem...”* Hivatalos neve így a Posuerunt lett. Sajnos küldetését nem sokáig tudta teljesíteni, mivel már 1813. szeptember 11-én a patak átszakította a gátat. A helyreállítás késlekedett és vita folyt arról, szükséges-e egyáltalán. A rekonstrukció csak részlegesen valósult meg és az 1878-as árvíz végleg megpecsételte a sorsát.

Az időjárás

Az 1878. augusztus 30-31-én bekövetkezett egri árvíz – hasonlóan a megelőzőekhez – hirtelen nagy esőzés következménye volt. Hogy mennyire váratlanul jött, azt az Eger újság cikke is megvilágítja: „*Ki hitte volna előestéjén, hogy a pusztulás reggele virrad ránk! Hiszen oly tisztán ragyogtak az ég csillagai s békét és reményt intettek felénk*”.

Időjárás előrejelzés, amely a vészre figyelmeztetett volna, nem volt. Egerben ugyan működött meteorológiai megfigyelő állomás, azonban ott csak regisztrálták a megfigyeléseket, következtetéseket vontak le belőlük, de azok széles nyilvánosságot nem kaptak. A helyi sajtó az időjárásról, csak mint tapasztalati tényezőről írt és reményeket táplált a jövőt illetően. Az árvíz után például a következő jelent meg: „*Az időjárásról... nagyon szükség volna a derült idő, hogy szegény vízkárosultak megmentett holmiaikat a napon a napon megszáráíthatnák*”

Csak utólagos magyarázatot kaphattak az újságolvasók a szintén ugyanazon a napon Miskolc térségében kialakult időjárási helyzetről, és a felhőszakadás okairól. De csakis utólag, bár meglepő milyen alapos volt a tájékoztató, melyben az európai körképet is vázolták. Látható, hogy a vihar előjeleit észlelték, de az információ az érintettekhez nem juthatott el időben. „*A minket meglátogatott vihador északi Afrika fövényes pusztaságain keletkezett. A vihar központja – erősen jelezve a hirtelen leszállott légsúlymérő által – eleinte Szitzilia tájékán vétegett észre, de már 30-án kora reggel, kerületeken felszedve az Atlanti oczeán vizeit, Anglia felé tartott, s eleinte látszólag Skandinávia, utóbb azonban valósággal Franciaország felé fordult. A La Manche csatornán bősziült erővel dühöngött és kérlelhetetlenül szedte áldozatait. Londonban a légsúlymérő másfél nap alatt majdnem egy egész hüvelyket esett. A mi magyarországi felmérést illeti, már napok előtt lehetett érezni a készülődő tünemény előhatásait, anélkül mégis, hogy akkor még annak jövőendő hatásáról csak megközelítő képét is szerezhetni valakinek hatalmában állott volna... Hanem mikorra a nyugat felől vihador a Mátráig ért, akkorára már az északkeletről áramló hideg levegőoszlopot is ott kell találnia... Az éjszaki szél lehűtötte a vihador centrumának összetorlódt s vízpárakkal rendkívül telített felhőtömegét, úgy, hogy a pára nem maradhatott többé pára, esnie kellett. Esnie kellett pedig rohamosan, mert a felhőréteg nem lassanként hűlt le, amint a hideg éjszaki széllal érintkezni kezdett... A vihador úgy látszik, Miskolcznál foszlányokra szakadozott s megtörte az északkeleti szél ellenállása által, eredeti egységes irányát is elveszítette. Ide mutat legalább az, hogy a következő nap egyes maradványait majd Miskolcztól délnyugatra, majd meg keletre látjuk előtűnni. Így Eger és Ungvár csaknem ugyanazon időben kaptak belőle nagy felhőszakadásokat*”

Egerben ténylegesen kevés eső esett ezen a napon. A meteorológiai feljegyzés szerint 47 mm csapadék hullott. A Bélkőn azonban óriási felhőszakadás volt. Ennek roppant víztömege öntötte el Eger és Miskolcot.

Az 1878. évi augusztusi áradat

Az este 10 órakor kezdődött vihar idején senki nem gondolt nagyobb bajra. A zivatar elcsendesedése után, csak néhányan, inkább kíváncsiságból mentek ki a gáthoz. Annyira nem érzékelték a veszélyt az egriek, hogy hajnalban „*dacára vészharangok kongásának, a munkára korán kelő nép, napi foglalkozása után látott*”. Röviddel utána 5.15-kor a gát nem bírta tovább tartóztatni a felgyülemlett víztömeget és 47 mm 41 cm hosszúságban egyszerűen kidőlt. Utat engedett a tartóztathatatlan árnak, mely iszonyú pusztítást végezve árasztotta el a várost. A hatalmas erejű víz felszaggatta a hidak gerendáit, a patak melletti malmok kerekeit elsodorta és bútordarabokat, kapukat, ajtókat, állati tetemeket görgetett,

valamint házakat döntött romba. Víz alá került az egész belváros. A víz magasságára vonatkozó adatok felvételével az ár levonulása után Babics Istvánt és Bénics Lajost bízta meg a város képviselő testülete. A felmért adatok: a református imaháznál 4,63 m, Kígyó köznél 3,35 m, Káptalan utcánál 2,43 m, Generális utcánál 2,28 m, Megyeházánál 1,5 m, Irgalmasoknál 1,5 m. A vízállást jelző táblák ma is megtalálhatóak a belváros utcáin.

Mentés és károk

Az áradás mintegy két órán keresztül tartott. Sokan a saját padlásukon kerestek menedéket. A vízbe kerülteket kötelekkel halászták ki. Voltak, akik kompféle alkalmatosságokon igyekeztek segíteni embertársaikon. A magas vízszint hét órákor gyorsan apadni kezdett. Ez azért következett be, mert a város déli részén az érsekkert fala – mely addig akadályozta a víz útját – ledőlt és így szabad utat nyert a folyam az Eger-patak völgyén lefelé.

A levonult ár után szomorú képet mutatott a város. A legvirágzóbb része – a belváros – tönkrement. Az utcákat iszap lepte el. A fő utcai üzletek árukészletei megsemmisültek. A város két részét összekötő hidakat lerombolta az ár, csak a Barátok hídja állott ellen. A közhivatalok iratanyagai eláztak. A katonaság raktáraiban található felszerelések nagy része is használhatatlanná vált. Eger akkori legnagyobb ipari létesítménye a gőzmalom szintén jelentős veszteséget könyvelhetett el.

Elmondható mindez az egyházi intézményekről is. A minoriták temploma és rendháza szenvedte el a legnagyobb károkat. De az irgalmasok rendházát, kórházát és gyógyszertárát is megrongálta a víz.

A legsúlyosabb kár azonban azokat érte, akik szeretteiket veszítették el. Összesen nyolc ember lelte halálát a hullámsírban. Az árvíz után még két haláleset történt. Az áldozatok bár csak közvetve, de mégis az áradás következményei miatt veszítették el életüket. Az egyik esetben egy kocsi akarta a kocsiját megmosni a patakban, azonban a megváltozott viszonyok miatt a kocsi kocsistul, lovastul az iszapos vízbe süllyedve menthetetlenül odaveszett. A másik esetben az árkok iszapossága miatt történt tragédia. Az éjszaka közepén egy ilyen árokban pottyant bele egy férfi és belefulladt abba.

Az árvíz után rögtön vészbizottságot állított fel a város Tavassy Antal polgármester vezetésével. Legfontosabb teendők voltak: a károk számbavétele, a segítségre szorulókat összeírása, a veszendőbe ment tárgyak keresése, az állati hullák és az iszap eltakarítása, a közegészségügyi állapotok tisztázása valamint a pincékben álló víz kiszivattyúzása. A hivatalos jelentés szerint a veszteséglista: 8 halott, 35 ház összedőlt, 136 db súlyosan megrongálódott ház, 149 db elpusztult állat. Az összkár, mely az épületekben, kereskedelmi és ipari létesítményekben keletkezett, az pénzben kifejezve 2.000.000 Ft-ra tehető, a hadseregé pedig 1.500.000 Ft.

Érdekes összevetést lehet tenni ezen összeg kapcsán, melyet a – szintén ugyanazon a napon szerencsétlenül járt – miskolciak nem is hagyták szó nélkül: „*Eger város a maga kárát 2 millióban tüntette föl, holott mint tudjuk, ott korántsem tett az árvíz oly nagymértékű rombolást, mint nálunk.*”

A miskolci városi tanács hivatalos kimutatása szerint, épületben, ingóságban, áruban és állatokban 1.739.711 Ft volt a kár, a városé meghaladta a 200.000 Ft-ot. Valóban elgondolkodtatóak az adatok, mivel Miskolcon lényegesen nagyobbnek tűnnek a veszteségek. Számszerűleg 698 ház összedőlt, 1484 pedig megrongálódott, ami gyakorlatilag a lakóházak 50%-át jelenti. A halottak száma meghaladta a háromszázat.

Eger város kárjelentésének valóságosága mellett szólhat, hogy itt a város gazdagabb, iparos, kereskedő rétege és üzletekkel teli városrésze szenvedte a legnagyobb károkat.

A mentési munkálatok visszhangja

Már az áradat idején megindult a mentés. Ki-ki a saját és mások életét és ingóságát mentette. Az események értékelésekor azonban a helyi sajtó rámutatott arra, hogy voltak olyanok, akik „veszély idején tanúsított a vallás-, erkölcs- és jogrenddel homlokegyenest ellenkező botrányos magaviseletet tanúsítottak”. Nem jó szándéktól vezérelve, mások – a víz által elsodort – értékeit a maguk számára összegyűjtötték. Voltak olyanok, akik a mentésért, segítségnyújtásért pénzt kértek.

A rendőrség munkáját is élesen bírálták. Vita alakult ki arról, hol voltak a testület tagjai a vész ideje alatt. De ami ennél még fontosabb, miért nem tájékoztatták a lakosságot a fenyegető veszélyről, ugyanis ez a rendőrség feladatai közé tartozott volna. Pedig „bőven olvashatták a lapokban a mindenfelé dúló árvizek rémhíreit”. A rendőrség tehát nem állt a helyzet magaslatán. Voltak azonban önfeláldozó egriek, akik megtették kötelességüket embertársaik érdekében. A tűzoltókra és a helyőrség katonáira sokan gondolhattak hálával.

Adományok és segélyek

Az árvíz hírére a rászorulóknak részére szinte azonnal pénzbeli és természetbeni adományok érkeztek a városba az ország minden részéről. Természetesen a helybeliek közül is adtak amit és amennyit tudtak. Legelső és igen hasznos segítség volt, hogy a budapesti tűzoltók szivattyúkat küldtek a pincékbe rekedt víz kimerésére, ezzel sok házat mentettek meg a fenyegető összedőléstől. A vasút hozzájárulása az ingyenes szállítás volt. Az egri és miskolci illetőségű károsult egyetemisták ingyenes vasúti jegyet, tandíjmentességet, étkezési jegyet, ruhát, szállást kaptak.

A vízvédelmi rendszer felülvizsgálata

A tragédia okait keresve felmerült a kérdés, kell-e a védgát? A vita az újság hasábjain is folyt. A gátról megjegyzik, hogy már az előző, 1813-as árvíz idején megsérült és emberi mulasztások miatt nem javították meg. Az eredeti építményt minden szempontból kifogástalannak találták, amelynek ellent kellett volna állnia a víz nyomásának. A konstrukció jó, de a város lakossága a gát védő földtömegét elhordta és saját céljaira használta fel. Ezen kívül a híd nyílásai eliszaposodtak, így nem a tervezett vízmennyiség haladhatott át rajta. Mindezekre felhívva a figyelmet, a hibák mielőbbi kijavítására tett javaslatot a szerző, hogy a legközelebbi áradás alkalmával ne fenyegethesse a várost újabb katasztrófa. Így vélekedtek a kereskedők is, akik kérvényt nyújtottak be a gát felállítása ügyében a városhoz. További teendőként a patak szabályozását jelölte meg hogy minél kevesebb kanyar legyen benne, „mert az mérgesíti az erejét”. Ezen kívül tisztítsák meg az iszaptól a medret, azután mélyítsék meg azt, végül a gát megerősítését irányozták elő.

Voltak, akik nem értettek egyet ezekkel az elképzelésekkel. A vita eldöntése az 1878. szeptember 26-i árvíz után már nem volt kétséges. Az eltelt idő alatt semmilyen óvintézkedést nem hajtottak végre. A második áradat ilyen körülmények között érte el a várost. A víz mennyisége jóval nagyobb volt, mint augusztusban, mégis akadálytalanabban vonult végig a városon. A történetek után nem volt kérdés, hogy helyreállítsák-e a gátat. A lakosság ezután szép lassan elhordta a Posuerunt anyagát.

Véleményünk szerint azonban egy érv mégis a gát mellett szólt. Mégpedig az, hogy a miskolci árvízzel ellentétben Egerben a gát órákig feltartóztatta a víztömeget. A lakosság felkészülhetett volna a mentésre, ha a vízállást képzett gátőr felügyelte volna, és aki

felismerve a veszélyt figyelmezteti a városlakókat. Miskolcot szinte azonnal, teljesen védhetetlenül söpörte el az ár. Gyakorlatilag a Bükkben lehullott csapadék egy óra múlva elérte és elöntötte Miskolcot. Egerben a gát átszakadásáig mintegy hét óra állt volna rendelkezésre az ár elhárítására vagy a menekülésre.

Érdekességek az árvíz kapcsán

Voltak néhányan, akik vállalkozásuk fellendítésére használták fel a katasztrófát. Mayer Sándor egri fényképész 13 képet készített a víz levonulása után a város utcáiról, *„bár a munka nagy fáradságába került annál is inkább, mert a fényképésznél is 108 cm víz volt az egész házában és roppant kárt csinált”*.

És itt jön az üzlet: *„A képek visitalakban vannak felvéve és az egész csoportnak ára 2 forint (13 db) darabonként 20 forint.”* Egyetlen darab ebből a sorozatból megmaradt az egri Dobó István Vármúzeum gyűjteményében.

Egy másik figyelemreméltó hirdetés is megjelent az újság hasábjain: *„Az árvíz által oly helyzetben vagyok, hogy kényszerítve érzem magamat, a raktáromban... lévő sírkövek árát tetemesen leszállítani. Kohn Dávid sírkő-kereskedő”* Izgalmas, de nem bizonyított feltételezésünk, hogy a város talán nem hagyta ki e kedvező lehetőséget, és vásárolt egy, a raktárban megmaradt, régebben elkészült sírkövet. Ebbe vésették bele emlékeztetőül az árvíz dátumát és a vízszint magasságát jelző nyilat.

A táblákat a belváros különböző épületein helyezték el. A figyelmes járókelő ma is felfedezheti azokat. Az Egert ért legnagyobb természeti csapásra emlékeztetnek bennünket. Figyelmeztet a természet erejére, hogy ne feledkezzünk meg a patak napjainkban is veszélyes voltára.

EGRI ÁRVÍZJELZŐ TÁBLÁKRÓL

*Havas-Horváth István és Ósz Gusztáv
Hevesi Szemle (1984.)*

Az Eger – patak több alkalommal is veszedelmet hozott a városra. A török uralom utáni időkből három nagy árvizet jegyeztek föl. 1757. július 4-én gátfalat, több mint ötven házat rombolt az ár, egy kőhidat is elpusztított: a Barátok hídját (ma: Kossuth Lajos utca). 1813. szeptember 11-én volt a második nagy árvíz: a vízmagasság a 2 métert elérte, 25-en áldozatul estek. 1878. augusztus 31-én tört a városra a harmadik nagy ár, 105 évvel ezelőtt. 35 ház teljesen összeomlott, 166 igen megrongálódott, 6 halottat gyászoltak a természeti csapás következtében. Az árvíz magasságát számos épületen megjelölték, majd márványtáblákkal örökítették meg a vízszintet. A várost az elemi csapások ellen gr. Esterházy Károly püspök Egerbe kerüléséig a régi városfal védte. Ez azonban az évtizedek alatt annyira tönkrement, hogy már hathatós védelmet nem nyújthatott. Esterházy városfejlesztési törekvéseit több helyen gátolták a városfalak, ezért azokat lebontatta, ahol nem volt rájuk szükség. A város északi részén viszont, a katasztrófák elkerülése érdekében, hatalmas kőgátat építtetett. A védművet egybeépítették a még meglévő városfallal, illetve csatlakoztatták a bal parton a várbástyához (K-en), a jobb parton a régi Szt. Miklós- kapuhoz (Ny-on). A városszélen álló gát a jelenlegi Mária utcától északra húzódott, tervezője Povolni János volt.

A 2,5 öl (4,74 m) magas, 2 öl (3,79 m) széles, 126,5 öl (240 m) hosszú, óriási műtárgyat 1771-től 1781-ig építették a tervező vezetése alatt. 1781. május 22-én áldották meg a gátat, melyen két 2 öles, félköríves boltozatot képeztek ki: a patakmederben e hídnyílások eresztették át a patak vizét. A gátfalban a paktól K-re húzódó öt számára kaput képeztek ki (Cifrakapu). A hídnyílás fölött nyitott kápolnában egy kis Jézust tartó Mária-szobor állt, kétoldalt Nepomuki Szt. János (a hidak, utak védszentje), illetve Szt. Mihály arkangyal (Eger város védszentje) szobra és 1 – 1 lámpát tartó, térdelő angyal. A kápolnát díszes kovácsoltvas rács zárta. Egy kőtáblán feliratot is elhelyeztek *Posuerunt me custodem ...*, mely az Énekek énekéből vett idézet (*Őrzővé tettek engem ...*), és ennek nyomán hívták a gátat röviden „Posuerunt” – nak. Az elkészült kőgát és a mederszabályozás műszaki rajzait 1782-ben mutatta be Zathureczky Sándor szenátor és városi geometra Esterházynak. Azt várták a kőgáttól, hogy az előtte föltorló vizet megtartja, és csak lassan engedi át a városon, miként a régi városfal. 1813. szeptember 11-én, az ár mégis átszakította a gátat, de 1814-ben kijavították a mintegy 60 m hosszú sérült rész Magurányi József kőművesmester tervei alapján. Előzőleg ideiglenes földgátat emeltek Markmüller Károly vármegyei geometra javaslatára.

Az Eger – patak medre a XIX. század közepére már nagyon feltöltődött, az iszap magassága sok helyütt az egy métert is meghaladta. Markmüller észrevette ezt, és fölismerte a várost fenyegető veszélyt. A patakszabályzás ügye a vármegye közgyűlésén is szerepelt. A mederkotrás és a víztartó nagy kőfal javítása elodáztatatlanná vált. A tervezetet a geometra 1814-ben készítette el, a 28 oldalas munkához számos mellékletet is benyújtott. Az elgondolás szerint a védgáttól É-ra egy km hosszan (550 öl) kell a szabályozást elvégezni, a gát alatt pedig a medret végig ki kellene ásni a város területén. A gátnál 6, a Minoriták hídjánál $2^{1/4}$ lábbal szükséges mélyíteni a medret (1,9, illetve 0,7 m) tekintve, hogy a terep esés kismérvű. A Minoriták hídját ki kellene egészíteni a kis vízátbocsátó képesség miatt egy 3 öles (5,7 m) boltozattal (az akkori egy hídnyílás 4 öles – 7,6 m – volt). A Bartók (ferencesek) hídjára mellé másfél öles (2,8 m) nyílás építését javasolta. Az előterjesztést a geometra 1844-ben megismételte, de érdemi intézkedés nem történt. Markmüller javaslatai

sem a szabadságharc alatt, sem utána nem valósultak meg. Folytatódott a meder föliszapolódása.

1878. augusztus végén hatalmas zivatar volt a városban és környékén. Óriási víztömeg gyűlt össze az Eger-patak völgyében; a várostól É-ra eső területen nem volt képes befogadni a meder az összefolyt csapadékot. Kiöntött a patak és az ár összerombolt kis hidak, malmok, épületek fa alkatrészeit, deszkadarabokat, gerendákat, kidöntött fákat sodort a Posuerunt felé. A föltorlódott víztömeg nyomását a védőgát nem volt képes megtartani és augusztus 31-én, hajnali 3 órakor összeroppant. Az árvíz végigrohant a városon, de a déli városfal megállította a lefolyását, így annak leomlásáig 1-3 méter víz borította Eger alacsonyan fekvő részeit. Súlyosbította a helyzetet az, hogy az alig világosodó reggelen érte a várost a katasztrófa, bár a veszedelem híre gyorsan terjedt az emberek között. A gátomlás potenciális lehetőségéről a közvéleménynek nem volt tudomása. A szörnyű károkat okozó árvíz magasságát sok házon megjelölték, majd márványtáblákat készítettek, melyeket elhelyeztek a házak falán. A fölázott vakolat jól megőrizte a természeti csapás látogatásának magasságát, így a táblák nyíljele az árvíz magasságának vonalába került. Reggel 7 órára vonult el a víz.

A várost ért csapásban az üzletek árukészlete tönkrement, a gyógyszeráraké szintén. Nagy kárt szenvedett a minoriták temploma és rendháza, a Káptalan-udvar és az Irgalmas-rend épülete. Az első pénzsegélyt az egri érsek, dr. Samassa József adta a károsultaknak (2500 ft.), majd a király megbízottja (5000 ft.), a belügyminisztérium és az egri főkáptalan (1000-1000 ft.), Lengyel Miklós nagyprépost (500 ft.). Az egykori krónikás megdöbbenéssel írt sokak érzéketlenségéről, amit a veszedelem iránt tanúsítottak. Főlháborodással számolt be a sok zavarosban halászóról (ezek szó szerint is ezt tették), akik nem a károsultakat segítették, hanem a maguk hasznára tevékenykedtek. A rendőrség magatartása kritikán aluli volt, egyedül a helyben állomásozó honvédszászlóalj parancsnokainak és katonáinak volt köszönhető, hogy a rendet sikerült mihamarabb helyreállítani és fönntartani. Tavasy Antal polgármester a fővárostól kért segítséget táviratilag. Kamermayer Károly polgármester intézkedésére egy gőz- és négy kézi szivattyút indítottak útnak Egerbe ajándékképpen, hogy a sok elöntött pincéből a vizet eltávolíthassák. A szivattyúkkal együtt érkezett egy gőzszivattyú-kezelő is, a legényeivel. Az árvíz következtében rongálódott meg az egyébként is szűknek bizonyult Minoriták hídja; ezt később le kellett bontani.

A G.B. Carlone által épített, 1731-ben készült 4 öles (7,6 m) nyílású híd egy boltozattal ívelte át a patakot. 10 szobor ékesítette, melyek a híd- és partmellvédeken álltak.

A várost ért kárt kétmillió-háromszázezer forintba becsülték.

A tragikus eseményeket később kivizsgálták és a következőket állapították meg az okok között:

A gáton csak egy 4 méter széles, boltozott nyílás engedte át a vizet; egy hasonló nagyságút (mely ettől K-re volt) évekkel azelőtt befalaztak. Így a sok ingóságot, fadarabot stb. sodró áradatot nem volt képes az egyetlen hídnyílás áteresztetni, sőt félig-meddig el is torlaszolta azt a víz által sodort sok hordalék. A hídtól K-re levő Cifrakapu szolgált a magasabban fekvő út átjárójául: a föltorlódott víz ezen át is folyt kezdett a városba (4,5 m széles, 5 m magas volt a gátfalban, ill. városfalban kiképzett kapu).

A város területén a patakmeder szabályozatlan volt, a hidak kis nyílásúak, a meder eliszapolódott. Nem volt elég mély és erős a gát alapozása. Állt még az érseki kert D-i részén a városfal, mely megakadályozta a vízárr gyorsabb levonulását. A szükséges védelmi tennivalókról sok vita folyt, eléggé későn álltak össze tervezetté az elképzelések. Jellemző, hogy szeptember 27-én egy újabb áradás teljesen védtelenül és felkészületlenül érte a várost. A belváros mélyebben fekvő részeit ismét víz borította; az alig hogy rendbe hozott üzletek újból tönkrementek. Délután 4-től este 8 óráig voltak víz alatt az utcák.

Elvetették a gát újjáépítésének gondolatát és a régóta esedékes patakszabályozást, mederkotrást, hídátépítést valósították meg a következő években – meglehetősen vontatottan.

A munkák kivitelezését anyagi okok is késleltették; még sorsjegy kibocsátásával is próbálkozott a város, hogy annak bevételeiből pénzre tegyen szert.

A közmunka- és közlekedési miniszter leirata csak 1880. IX. 30-i keltezéssel jelent meg, melyben intézkedett az Eger-patak szabályozási munkákat megindíttatja. Sajnos, lassan haladtak a feladatok elvégzésével; jellemző, hogy az évben nem tudták befejezni a munkát. Több helyen rosszul vitelezték ki a partfalépítést, így bontani, majd újralfalazni kellett. A Minoriták hídját 1881 június – júliusában bontották le. Az új híd is sok kritikát kapott, főleg a lassú építés miatt.

Elvégeztük az általunk leltárba vett árvízjelző táblák regisztrálását, szintezését. Megállapítható, hogy a legmagasabban és legalacsonyabban elhelyezett tábla közötti különbség 2,54 m. A nagy eltérést az árvíz lökésszerű levonulása, a víznek a házak, utcák közötti föltorlódása, a viszonylag rövid ideig tartó árasztási időszak okozhatja, mely következtében nem volt lehetősége az árnak a nivellálódásra. Figyelembe kell vennünk a visszaáramlást is, mely a déli városfal – mint lefolyást akadályozó gát – következtében állhatott be.

Tekintve, hogy az egyes épületek falazat- és vakolatminősége sem lehetett egyforma – és így a víz határára mutatott tulajdonsága sem –, valamint az elárasztottság időtartama is változóan föltételezhető, ezért a tényleges vízszint megjelölésében is adódhattak bizonytalanságok. A grafikon alapján arra lehet következtetni, hogy a várost elöntő víztömeg fokozatosan szétterült és így a tengerszinthez képest mért vízszint csökkent. A Jókai u. és Bajcsy – Zsilinszky u. közepén a két irányból összefolyó (a Dobó tér és a Kossuth Lajos u. felől jövő) víztömeg is okozhatta a magasabb – kiugró – vízállást.

16 tábláról van tudomásunk, ezek közül háromnak csak a helyét ismerjük: az épületek lebontása miatt már nincsenek ott, ahová befalazták ezeket.

A meglévő táblák helye, tengerszint feletti magasság (Balti alapszint), a járdától mért nyílmagassága és méretei:

1. Széchenyi u. 39. lakóház	162,43 m 150cm 26,5X19 cm
2. Széchenyi u. 29. Szent Anna templom	162,35 m 167 cm 28,5X18,5 cm
3. Knezich K. u. 1. (volt Irgalmasok kápolnája)	162,23 m 185 cm 24X21 cm
4. Markhot F. u. 2. Herner – ház	161,94 m 188 cm 27X19,5 cm
5. Dobó tér 8. lakóház	161,96 m 131 cm 29X18 cm
6. Dobó tér 1. lakóház kapualja	161,51 m 209 cm 15,5X12 cm
7. Bajcsy – Zs. u. 19. (a kaputól jobbra levő üzletben) (A nyílmagasság az üzlethelyiség padozatától mérve.)	161,41 m 209 cm 34,5X20 cm
8. Bajcsy – Zs. u. 19. lakóház	161,52 m 240 cm 41X29 cm
9. Bajcsy – Zs. u. 17. lakóház kapualja	161,52 m 239 cm 34X18,5 cm
10. Bajcsy – Zs. u. 6. lakóház	161,91 m 265 cm 25X19 cm

11. Jókai u. 6. lakóház	162,20 m 208 cm 27,5X19 cm
12. Kossuth L. u. 9. megyeháza	160,30 m 162 cm 28X24,5 cm
13. Kossuth L. u. 26. Buttler – ház	160,08 m 59 cm 28X18,5 cm

A három lebontott épületben volt tábla adatai:

14. Knezich Károly u. 11., az egykori Káptalan – udvar épületének földszintes (a díszkaputól É-ra és szárnyának K-i sarkán (a házat 1974-ben lebontották	162,46 m 253 cm
15. Knezich Károly u. 7., egykori Knezich-házon kaputól jobbra, a kapubálvány és az első ablak között (a házat 1974 őszén lebontották):	162,62 m 195 cm
16. Harangöntő u. 7. egykori lakóház (1983-ban lebontották)	162,30 m 155 cm 22,5X17 cm

Változatosak a táblák mérteti, anyaguk. A legtöbb vörösmárvány (? fészlőtárkányi), a 10., 16. sz. fehérmárvány.

A 6. sz. alsó két sarka a 3., 12. és 13. sz. felső két sarka le van vágva. A fölíratok sem egységesek teljesen, a legtöbbön

Vízállás

«-----» «
1878. aug. 31.

olvasható, de előfordul (4. sz.), hogy Aug. van a táblára vésve, illetve a 7., 8., 9. sz. – nál ez áll:

Az 1878. aug. 31^{iki}
árvíz:

«-----» «

A táblaméreteket a 15,5X12 és 22,5X17 cm-től a 27X19,5; 28,5X18,5 és 41X29 cm-ig váltakozik. Az elhelyezést tekintve, mindegyik az épület utcai homlokzatán van, a 6., 7. és 9. sz.-t kivéve (a 6. és 9. sz. a kapualjban van, a 7. sz. az üzlethelyiségben, a bejárat jobb ajtófélfája mellett).

Egyedül a Bajcsy-Zsilinszky u. 19. sz. ház őriz egynél több táblát: a 7. és 8. számút.

Az épületek rendeltetés az árvíz idején: lakóház 9 db (az 1., 5., 6., 7., 8., 9., 10., 11., 15., 16. sz.), egyházi 4 db (a 2., 3., 4. sz. – ez 1862-től a reformátusoké, imatermük van benne – és a 14. sz.), akkor katonai laktanya volt: Barkóczy-kaszárnya).

Jellemző, hogy minden híd közelében elhelyeztek árvízjelző táblát: a tűzoltók hídjánál (14. sz.), az Irgalmasok hídjánál (4. sz.), a minoritákénál (3. sz.), a barátokénál (13. sz.).

Érdekes, hogy ezek mind a bal parton vannak, és a hídfőtől D-re eső házakon.

Dicséret illeti mindazokat az épülettulajdonosokat, akik elhelyezték e táblákat, és utódaikat, akik azóta is gondját viselték ezeknek, helyükön hagyták sok-sok renoválás után, és tiszteletben tartották a szomorú eseményre emlékeztető jeleket.

Sajnos nem tudjuk, hogy eredetileg hány táblát készítettek és falaztak be. Elképzelhető, hogy az eltelt idő alatt néhány emlék eltűnt, megsemmisült; mások úgy kerültek feledésbe, hogy

egyes házakat lebontottak. Az átépítések és renoválások áldozatául is eshetett néhány, melynek helyét nem őrizte meg emlékezet. Nagy kár, hogy éppen napjainkban, illetve az utóbbi másfél évtizedben szegényedtünk éppen három olyan épülettel, melyen árvízjelző tábla volt. Sajnos a Posuerunt egyetlen maradványát, a volt malomárok vizét áteresztő kőívet, az 1960-as években készített partvédelmi fallal elfalazták. A malomárok feltöltését és a partvédelmi fal építését e műemléknek számító híd szabadon hagyásával kellett volna elvégezni.

Tennivalóink közé tartozik a meglévő táblák őrzése, védelme, a renoválások alkalmával eredeti helyükön hagyatása. A 16. sz., a Harangöntő u.-ban volt, fehér márványtábla visszahelyezendő sz. újonnan épített házra, a leírt magasságba. A Knezich Károly utcában lehetőség adódna a 14. sz. tábla másodlagos elhelyezésére a volt Káptalan-udvar közelmúltban renovált díszkapujának jobb oldalán. Így a tábla mindössze kb. 25 méternyire kerülne el a volt épület sarkától. Ezen a szakaszon a járdaszint vízszintesnek vehető és a leírt magasságba lehetne falazni a márványtáblát.

Megjegyezzük, hogy a Knezich Károly utcában mindkét épület bontása közben az ott dolgozók érdeklődésünkre azt válaszolták, hogy a táblák a vármúzeumba kerültek.